

TĂINUIREA DE DATE SAU PREZENTAREA INTENȚIONATĂ DE DATE NEAUTENTICE DESPRE POLUAREA AERULUI

Xenofon ULIANOVSKI,

doctor habilitat în drept, profesor universitar interimar (USM)

Dreptul la informație este un drept fundamental, esențial pentru viața omului, deoarece dezvoltarea materială și spirituală a omului, exercitarea libertăților și, mai ales, a libertăților prin care își exprimă concepțiile, opiniile, implică firesc și posibilitatea de a recepționa date și informații privind viața socială, politică, economică, științifică, culturală. Putem afirma că dreptul la informația de mediu stă la baza exercitării celorlalte drepturi fundamentale, fiind în corelație strânsă cu ele, deoarece dreptul la informație este indisolubil legat de libera exprimare a opiniilor și libera difuzare a informațiilor. Omul este în drept de a se informa, pentru a înțelege fenomenele din jurul său și de a se încadra și participa în cunoștința de cauză la viața economică, socială și politică.

Cuvinte-cheie: dreptul la informație; drept fundamental; viața omului; dezvoltarea materială; dezvoltarea spirituală a omului; exercitarea libertăților; dreptul la informația de mediu; libera difuzare a informațiilor.

The right to information is a fundamental right, essential for human life because the material and spiritual development of the human being, exercising freedoms, and above all liberties, expressing opinions, concepts, involves naturally also the ability to receive data and information on social, political, economic, scientific, and cultural life. It can be said that the right to environmental information forms the basis for the exercise of other fundamental rights, being in close correlation with them because the right to information is inextricably linked to the free expression of opinion and the free dissemination of information. The man has the right to be informed, to understand the phenomena around him and fit and participate in informed economic, social life and politics.

Keywords: the right to information; fundamental right; human life; material development; spiritual development of the human being; exercising freedoms; the right to environmental information the free dissemination of information.

Legislația penală (art. 225 Cod penal) incriminează tănuirea datelor sau prezentarea intenționată de către o persoană cu funcție de răspundere ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, precum și de către o persoană juridică, a datelor neautentice despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului, dacă aceasta a provocat din imprudență:

- a) îmbolnăvirea în masă a oamenilor;
- b) pieirea în masă a animalelor;
- c) decesul persoanei;
- d) alte urmări grave.

Includerea acestui articol în legislația penală este dictată de agravarea situației ecologice în țară, situație strâns legată de încălcarea cerințelor securității ecologice, de poluarea excesivă a mediului, de poluarea radioactivă, chimică, bacteriologică sau de alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației.

Conform art. 1 al Convenției de la Aarhus, Danemarca, privind accesul la informație, justiție și participarea publicului la adoptarea deciziilor în domeniul mediului din 25.06.1998 [1]: *Pentru a contribui la protecția drepturilor fiecărei persoane din generația actuală și cea viitoare de a trăi într-un mediu înconjurător prielnic sănătății și bunăstării sale, fiecare stat, Parte la această Convenție, garantează accesul publicului la informație, dreptul acestuia de a participa la procesul adoptării deciziilor și cel de a apela la justiție*

în problemele referitoare la mediu conform prevederilor prezentei Convenții.

Dreptul la informație este un drept fundamental, esențial pentru viața omului, deoarece dezvoltarea materială și spirituală a omului, exercitarea libertăților și, mai ales, a libertăților prin care își exprimă concepțiile, opiniile, implică firesc și posibilitatea de a recepționa date și informații privind viața socială, politică, economică, științifică, culturală. Putem afirma că dreptul la informația de mediu stă la baza exercitării celorlalte drepturi fundamentale, fiind în corelație strânsă cu ele, deoarece dreptul la informație este indisolubil legat de libera exprimare a opiniilor și libera difuzare a informațiilor. Omul este în drept de a se informa, pentru a înțelege fenomenele din jurul său și de a se încadra și participa, în cunoștința de cauză, la viața economică, socială și politică [2].

În opinia Curții Constituționale a Republicii Moldova, dreptul la informație este un drept fundamental al persoanei, deoarece dezvoltarea persoanei în societate, exercitarea libertăților prevăzute de Constituție, inclusiv libertatea gândirii, a opiniei, a creației, a exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil, presupune și posibilitatea de a recepționa informații asupra vieții sociale, politice, economice, științifice, culturale etc. Dreptul la informație mai dă expresie juridică și accesului persoanei la orice informație de interes public. Conținutul acestui drept cuprinde: dreptul persoanei de a fi informat prompt, corect și clar asupra măsurilor preconizate sau luate de autoritățile publice; accesul liber la sursele de informare politică, științifico-tehnică, socială, culturală etc.; posibilitatea de a recep-

ționa personal și în condiții bune emisiunile radiofonice și televizate; obligația autorităților publice de a asigura cadrul juridic necesar pentru difuzarea liberă și amplă a informației de orice natură [3].

Art. 37 alin.(3) al Constituției R. Moldova prevede expres că tănuirea sau falsificarea informațiilor despre factorii ce sunt în detrimentul sănătății oamenilor se interzice prin lege. Este o prevedere foarte importantă, dacă ținem cont de multiplele cazuri când oficialitățile statelor au tănuit și au falsificat informațiile cu privire la accidentele dramatice ce au avut loc la termocentralele nucleare. Cel mai tragic caz, în urma căruia au avut de suferit mii de cetățeni ai R. Moldova este avaria de la Cernobîl din 29 aprilie 1986 [4].

Dreptul la informația de mediu poartă, de asemenea, un caracter complex, dimensiunile sale fiind într-o continuă dezvoltare. Conținutul dreptului la informație cuprinde, în contextul protecției mediului, două aspecte principale, și anume: informarea promptă, corectă și clară a opiniei publice de către autoritățile publice în legătură cu măsurile preconizate și, mai ales, cu cele luate vizând protecția mediului la care se adaugă și accesul liber la sursele de informare publică; posibilitatea persoanei de a recepționa direct și în mod normal emisiunile radiofonice și televizate și obligația autorităților publice de a crea condiții pentru difuzarea informațiilor, inclusiv a structurilor necesare de protecție a mediului, pe de o parte, și informarea autorității publice de către public, pe de altă parte, aspect care presupune o mare receptivitate din partea autorităților publice și, în acest scop, corelarea organizării necesare pentru asigurarea realizării receptivității [5].

Accesul la informația de mediu este unul din drepturile fundamentale ale omului, consfințite atât în legislația națională, cât și în cea internațională.

După cum s-as indicat *supra*, în conformitate cu prevederile art.37 alin.(2) din Constituție, statul garantează fiecărui om dreptul la accesul liber și la răspândirea informațiilor veridice privind starea mediului natural, condițiile de viață și de muncă, calitatea produselor alimentare și a obiectelor de uz casnic.

Dreptul la informație este organic legat de dreptul la un mediu înconjurător favorabil, deoarece cel din urmă presupune cunoștințe despre starea mediului înconjurător în care există societatea. Totodată, pentru a asigura posibilitatea de a-și apăra dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios și sănătos, publicul trebuie să aibă acces la informație.

Publicul are dreptul la primirea informației, care:

- îl vizează direct sau indirect;
- ține de problemele de interes public; și
- influențează sau poate influența, într-un anumit mod, viața lor, familia lor, raionul în care locuiesc, sănătatea lor sau starea mediului.

În afară de prevederea constituțională, reglementările cuprinse în Legea cu privire la protecția mediului înconjurător și în Legea privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător, menționate *supra*, dreptul la informația de mediu este reglementat de alte acte legislative naționale.

Astfel, Legea nr. 982-XIV din 11 mai 2000 privind

accesul la informație [6] este integral aplicabilă și accesului la informația de mediu.

Această lege prevede accesul la orice tip de informație, reglementând: a) raporturile dintre furnizorul de informații și persoana fizică și/sau juridică în procesul asigurării și realizării dreptului constituțional de acces la informație; b) principiile, condițiile, căile și modul de realizare a accesului la informațiile oficiale, aflate în posesia furnizorilor de informații; c) alte aspecte ale accesului la informație, inclusiv la informația ecologică;

– Legea nr.1422-XIII din 17 decembrie 1997 privind protecția aerului atmosferic [7] la art.8 alin.(1) stabilește că asociațiile obștești și persoanele fizice pot să solicite și să primească informația necesară privind starea aerului atmosferic;

– Legea nr.1536-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la activitatea hidrometeorologică [8] în art.1 lit.d) stabilește că unul din obiectivele legii este crearea condițiilor pentru formarea relațiilor de piață în domeniul producției, colectării, prelucrării, analizei, păstrării și utilizării (acordării, furnizării) informației privind starea și poluarea mediului.

Accesul la informația de mediu este primul principiu fundamental al Convenției de la Aarhus, având un rol important în susținerea celorlalte două principii: participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție.

După cum s-a menționat, art.37 alin.(1) din Constituție recunoaște dreptul fiecărui om la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate, precum și la produse alimentare și obiecte de uz casnic inofensive. Totodată, acest drept presupune obținerea de cunoștințe și informație privind starea mediului înconjurător, în care există societatea. Or, pentru protecția acestui drept, Convenția de la Aarhus pune în sarcina Părților obligațiunea de a asigura accesul la informația de mediu de care dispun autoritățile executive, ca răspuns la solicitare, precum și le obligă să o difuzeze în mod activ din oficiu [9].

Obiectul infracțiunii îl constituie mediul.

Obiectul juridic special al infracțiunii are un caracter complex: obiectul juridic special principal îl constituie relațiile sociale cu privire la realizarea dreptului la acces liber la informațiile (datele) privitoare la starea mediului.

Obiectul juridic special secundar îl formează relațiile sociale cu privire la viața animalelor, sănătatea sau viața oamenilor [10].

Latura obiectivă a infracțiunii constă în acțiunile sau inacțiunile de tănuire a datelor sau prezentarea intenționată de către o persoană cu funcții de răspundere ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală a datelor neautentice despre avariile cu poluarea excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului, dacă aceasta a provocat din imprudență: a) îmbolnăvirea în masă a oamenilor; b) pieirea în masă a animalelor; c) decesul persoanei; d) alte urmări grave.

Bazându-ne pe dispoziția art.225 CP, putem deduce

că **această infracțiune are două modalități de realizare:**

a) *tăinuirea datelor despre avariile cu poluarea excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului și*

b) *prezentarea intenționată a unor date neautentice despre avariile cu poluarea excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului.*

Tăinuirea datelor poate fi exprimată prin inacțiuni de neprezentare a unor date în organele respective sau prin acțiuni de ascundere a urmelor avariilor sau poluărilor, fără a se lua măsuri pentru preîntâmpinarea survenirii consecințelor prejudiciabile.

Prezentarea intenționată a unor date neautentice despre avariile cu poluarea excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului, se realizează prin acțiuni de falsificare, de introducere a unor date ce nu corespund realității și care diminuează pericolul real al avariilor în informațiile cu privire la calamitățile respective.

Conform art.2 al *Regulamentului cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale* [11] prin:

– *avarie* – se înțelege accident la un obiect industrial sau de transport, care pune în pericol viața și sănătatea oamenilor și are drept consecințe distrugerea construcțiilor și încăperilor industriale, deteriorarea sau nimicirea utilajelor, mecanismelor, mijloacelor de transport, materiilor prime și producției finite, întreruperea procesului de producție și prejudicierea mediului ambiant;

– *calamitate naturală* – fenomen distructiv natural și (sau) antroponatural, la producerea căruia poate apărea sau apare un pericol pentru viața și sănătatea oamenilor, se deteriorează sau se distrug bunurile materiale, factorii și componentele de mediu;

– *catastrofă* – se înțelege avarie de proporții, soldată cu victime umane, prejudicierea sănătății oamenilor și deteriorarea sau distrugerea obiectelor economiei naționale și altor valori materiale în proporții considerabile, precum și cu urmări nefaste asupra mediului înconjurător;

– *explozie* – proces rapid de schimbare momentană a compoziției fizice sau chimice a unei substanțe, însoțit de degajarea spontană a unor energii imense și de formarea gazelor comprimate, care periclitează viața și sănătatea oamenilor, provoacă pagube economiei naționale și mediului ambiant și poate deveni sursa unei situații excepționale;

– *factorul distructiv al sursei situației excepționale* – parte componentă a unui fenomen periculos sau al unui proces, provocat de sursa situației excepționale și caracterizat de acțiuni fizice, chimice și biologice sau manifestări care sunt determinate sau exprimate de parametrii corespunzători;

– *fenomen natural periculos* – eveniment natural sau condiția elementelor mediului natural, ca rezultat al activității proceselor naturale care, după intensitatea lor, proporțiile de răspândire și continuitate, pot cauza acțiuni distrugătoare oamenilor, obiectelor economiei și mediului ambiant.

Conform *Criteriilor de evaluare a situațiilor excepționale comunicate Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al Ministerului Afacerilor Interne din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, avarii pot fi de mai multe genuri:*

Accidente de transport la transportul feroviar, pe automagistrale, în transportul naval, conductele magistrale, catastrofe aeriene care au dus la scurgeri de petrol, de produse petroliere și substanțe puternic toxice; lăsarea premeditată sau accidentală în tuneluri sau pasaje subterane a substanțelor chimic periculoase și ecologic dăunătoare, substanțelor explozive și inflamabile, precum și petrolului și produselor petroliere.

Explozii (incendii) însoțite de ardere, erupții instantanee de flăcări și gaze și dărâmări la obiectele chimic și radioactiv periculoase, la obiectele industriale, de transport, la obiectele agricole și de menire social-culturală, pe plantațiile agricole și masivele forestiere, în urma cărora au fost distruse case de locuit, întreprinderi, clădiri administrative, obiecte de menire social-culturală, plantații agricole, păduri etc.; perturbarea funcționării altor ramuri ale economiei; incendii la obiectele chimic și radioactiv periculoase; poluarea mediului înconjurător prin depășirea concentrației maxime admisibile (nivelul maxim admis) de cel puțin 50 de ori.

Avarii cu degajarea și scurgerea substanțelor puternic toxice și altor substanțe chimice la obiectele chimic periculoase, în transport, pierderea substanțelor puternic toxice în timpul transportării lor, care a dus la extinderea factorilor dăunători distructivi peste limitele zonei de protecție sanitară, depășind concentrația maximă admisibilă (nivelul maxim admis):

a) de 20-29 ori, în decurs de 48 ore;

b) de 30-49 ori, în decurs de peste 8 ore.

Avarii cu degajarea substanțelor radioactive legate cu sporirea debitului dozei la distanța de 1 m > 100 mGy: avarii legate de criticitate, avarii cu cantități mari de surse radioactive deschise, avarii de transport cu implicarea materialelor radioactive, pierderea controlului asupra sursei de radiație ionizantă (inclusiv traficul și utilizarea ilicită), alte avarii însoțite de poluare (supraradiere), care au dus la contaminarea radioactivă a mediului înconjurător în urma căreia:

a) conținutul radionuclizilor în atmosferă depășește concentrația prevăzută de normele securității radioactive;

b) fondul radioactiv depășește 25 mkR/oră.

Avarii la sisteme de importanță vitală:

1) avarii ale sistemelor termice în sezonul rece al anului (temperatura aerului extern + 8°C și mai jos);

2) avarii ale sistemelor de alimentare a populației cu apă potabilă;

3) avarii ale sistemelor de canalizare;

- a) Lipsa încălzirii în edificiile de locuit și de menire social-culturală timp de 5 ore și mai mult;
- b) lipsa apei potabile timp de 6 ore și mai mult;
- c) majorarea de cel puțin 10 ori a volumului apelor reziduale și concentrației substanțelor poluante.

Avarii la instalațiile industriale de epurare, cauzate de degajarea substanțelor ecologic dăunătoare care au dus la:

- 1) creșterea de cel puțin 100 ori a concentrației maxime admisibile a substanțelor dăunătoare la obiectele acvatice;
- 2) depistarea unui miros nespecific al apei cu intensitatea de peste 4 grade;
- 3) diminuarea conținutului oxigenului solubil și pierirea, în urma degajării, a peștilor și altor organisme acvatice;
- 4) scăderea până sub 2 mg/l a conținutului de oxigen solubil;
- 5) acoperirea cu o peliculă a cel puțin 1/3 din suprafața bazinului acvatic cu o întindere de până la 6 km etc.

Conform prevederilor art. 3 al Legii nr. 467-XV din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat [12]:

– prin „date”, se înțelege informația prezentată într-o anumită formă care permite a o comunica, comenta și prelucra;

– *informația* reprezintă niște cunoștințe despre persoane, subiecte, fapte, evenimente, fenomene, procese, obiecte, situații și idei, iar *informația documentată* reprezintă acea informație, fixată pe un suport informațional, care posedă atribute ce permit identificarea ei.

Conform art.3 al *Convenției de la Aarhus, din 25 iunie 1998, privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, informație de mediu* înseamnă orice informație scrisă, vizuală, audio, electronică sau sub orice formă materială, privind:

a) starea elementelor de mediu, cum ar fi aerul și atmosfera, apa, solul, pământul, peisajul și zonele naturale, diversitatea biologică și componentele sale, inclusiv organismele modificate genetic și interacțiunea dintre aceste elemente;

b) factori, cum ar fi: substanțele, energia, zgomotul și radiația, și activitățile ori măsurile, inclusiv măsurile administrative, acordurile de mediu, politicile, legislația, planurile și programele care afectează sau pot afecta elementele de mediu amintite la subpunctul a), analizele cost-beneficiu sau alte analize și prognoze economice folosite în luarea deciziei de mediu;

c) starea sănătății și siguranței umane, condițiile de viață umană, zonele culturale și construcțiile și modul în care acestea sunt sau pot fi afectate de starea elementelor de mediu...

Conținutul informației și criteriile de estimare a situațiilor excepționale pentru comunicările informative prezentate Serviciului Protecției sunt reglementate în Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

Informațiile trebuie să conțină date cu privire la

poluarea excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului.

Deocamdată nu putem încă afirma că există o **definiție atotcuprinzătoare a fenomenului poluării**, deși în decursul timpului, s-au mai dat multe definiții, cea mai completă dintre toate fiind considerată cea formulată de *CONFERINȚA MONDIALĂ a ONU (STOCKHOLM-1972) asupra mediului*, și anume: **modificarea componentelor naturali sau prezența unor componente străine, ca urmare a acțiunii omului și care provoacă prin natura lor, prin concentrația în care se găsesc și prin timpul cât acționează, efecte nocive asupra sănătății, creează disconfort sau impiedică asupra diferitelor utilizări ale mediului la care acesta putea servi în forma sa anterioară.**

Din cuprinsul definiției se poate constata că cea mai mare responsabilitate pentru poluarea mediului o poartă omul, poluarea fiind consecința activității fiziologice, dar mai ales social-economice a acestuia.

Referindu-ne la poluare, în general, și la efectele nocive ale acesteia asupra sănătății și confortului omului, în special, este util să ne oprim aici la două noțiuni multă vreme considerate sinonime și care nici astăzi nu sunt acceptate de toți cercetătorii ca fiind total diferite. Este vorba despre *poluarea și impurificarea mediului*.

Prin impurificarea mediului se înțelege prezența în mediul înconjurător a unor elemente sau componente care nu se găsesc în mod obișnuit în alcătuirea acestuia.

Din definiția dată mai devreme reiese însă că poluarea cuprinde atât prezența unor elemente străine, cât și modificarea componentelor naturale ale mediului.

Un exemplu în acest sens îl constituie creșterea concentrației de dioxid de carbon din aer ca urmare a activităților industriale ale omului. Este vorba de poluare, deși dioxidul de carbon face parte din compoziția normală a aerului.

Pe de altă parte, simpla prezență a unor elemente străine față de componența normală a mediului înconjurător nu este de natură să provoace efecte nocive sau nedorite decât în cazul când prin natura lor, concentrația în care se găsesc și timpul cât acționează produc asemenea consecințe.

Din cele arătate, reiese **deosebirea care se poate face între poluare și impuritate**, deși așa cum am mai indicat, în vorbirea comună cele două noțiuni se confundă frecvent.

Există mai multe feluri de poluare:

– **Poluarea fizică**: este generată de diverse radiații, îndeosebi de cele nucleare accidentale, cea termică, zgomote și infrasonete.

– **Poluarea biologică**: creată de contaminări microbiologice, ca urmare a introducerii abuzive sau accidentale a unor specii sau varietăți de specii.

– **Poluarea chimică**: foarte diversă, poate fi provocată de produse naturale, minerale sau organice, precum și de substanțe de sinteză, inexistente, inițial în natură. Se produce cu:

– derivați ai carbonului și hidrocarburi lichide;

- derivați ai sulfului și azotului;
- derivați ai metalelor grele (Pb, Cr);
- derivați ai fluorului;
- materii plastice;
- pesticide;
- materii organice fermentescibile etc.

Dintre *poluanții chimici cu acțiune directă asupra solului* pe primul loc se află îngrășămintele chimice și pesticidele.

Pesticidele sunt produse chimice folosite pentru combaterea dăunătorilor plantelor și a produselor agricole stocate, precum și pentru combaterea vectorilor biologici ai bolilor omului și animalelor.

Ele sunt substanțe sau amestecuri de substanțe ce conțin ingrediente biologice active împotriva dăunătorilor.

Ingredientele biologice active sunt, în general, substanțe toxice cu potențial de degradare a mediului.

Multe pesticide sunt toxice, inducând afecțiuni acute și cronice pentru om.

Dintre *poluanții de origine chimică frecvent întâlniți în aer*, cu *acțiune directă asupra organismului uman și implicit al sănătății populației*, pot fi enumerate:

- *pulberile cu acțiune iritantă*, care acționează la nivelul căilor respiratorii care provoacă sau agravează bolile plămânilor ducând într-un final la apariția afecțiunilor cronice;

- *oxizii diferitelor substanțe prezente în aer* sub formă de gaze, rezultate din arderea proceselor de combustie sau din procesele industriale. Aceștia produc iritații ale căilor respiratorii, expectorații, salivări permanente, iar după o anumită perioadă la bronșitele cronice. În combinație cu hemoglobina din sânge duce la apariția methemoglobinei care împiedică transportul oxigenului dinspre plămâni către țesuturi;

- *poluanți gazoși cu acțiune asfixiantă*, rezultati din arderile incomplete ale combustibililor fosili, dintre care cel mai cunoscut este oxidul de carbon, gaz care a făcut numeroase victime. Prin combinarea cu hemoglobina se formează carboxihemoglobina care blochează irigarea sangvină și provoacă în forme ușoare cefalee, somnolență, greață, aritmii, iar la o expunere îndelungată decesul;

- *poluanți cu acțiune toxică sistemică*, cum ar fi plumbul care produce boli grave, în special, la organismele slabe sau în formare;

- poluanți cu acțiune cancerigenă prezente în atmosferă în zonele industriale care degajă prin arderi incomplete hidrocarburi aromatice sau arsenele, sau metale grele (As, Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg);

- *poluanții care se întâlnesc în apă și îi afectează calitatea*, devenind improprie pentru consum, generează afecțiuni sau conduc la apariția unor boli infecțioase (febra tifoidă, hepatita epidemică etc.) sau a epidemiilor.

Foarte frecvente sunt intoxicațiile cu nitrați, cu plumb sau cu mercur. Aceste intoxicații apar în urma consumului apei din surse necontrolate, în special din fântânile săpate numai până la prima pânză freatică în care s-au acumulat apele contaminate cu pesticidele folosite în agricultură, s-au colectat dejecțiile animaliere

din combinatele zootehnice sau din fosele nevidanjabile din gospodăriile populației din mediul rural.

În general, consumul de apă potabilă infestată duce la reacții patologice generale ale țesuturilor și organelor afectate, provocând tulburări metabolice și circulatorii, procese inflamatorii, creșteri anormale, procese tumorale etc.

Aceste surse de apă necontrolate au depășit limitele concentrației admisibile de:

- **arsen**, care duce la tulburări metabolice și de digestie, cefalee și amețeli, slăbirea generală a organismului și stări permanente de oboseală;

- **fluor** cu acțiune asupra sistemului osos și a rinichilor;

- **cadmiu** care afectează ficatul cu repercusiuni nefaste multiple asupra stării generale a organismului.

Poluanții chimici se acumulează cu foarte mare ușurință în sol, datorită activităților neglijente ale oamenilor, dar și prin folosirea substanțelor chimice cu rol de a spori producțiile agricole. Solul reprezintă capitalul cel mai prețios de care dispune omul pentru satisfacerea nevoilor sale, deoarece el reprezintă fundamentul tuturor resurselor necesare vieții. De stratul subtire și roditor este legată întreaga producție agricolă a omului și reprezintă sursa de hrană pentru toate necuvântătoarele planetei.

Reziduurile petroliere industriale, reziduurile organice, detergenții sintetici proveniți din activitatea casnică și industrială, utilizarea pesticidelor remanente, organoclorurate, împrăștierea pe sol a reziduurilor menajere și de origine animală în cantități excesive, stropirea plantelor cu ape reziduale, impurificate, provenite de la diferitele surse necontrolate din instalațiile industriale se acumulează în sol și-i distrug potențialul roditor, anihilându-i capacitatea de regenerare.

O problemă deosebită cu care ne confruntăm în prezent este avalanșa de *deșeuri de plastic* care au ajuns să ne asedieze localitățile, infestază apa râurilor, lacurilor, mărilor și oceanelor.

Într-un articol apărut în National Geographic din 2 sept. 2003 se citează o constatare a Agenției de protecție a mediului din SUA – anual, la nivel mondial se consumă între 500 mld. și 1 trilion de pungă de plastic [13].

Radioactivitatea poate fi definită ca proprietatea unor elemente de a se transforma, prin dezintegrare, în alte elemente, după emiterea unor radiații. Există o radioactivitate naturală, de origine cosmică (emisă de diverse corpuri cerești, mai ales de Soare) și terestră, emisă de rocile terestre, precum și o radioactivitate artificială, provocată de activitatea umană.

Poluarea radioactivă poate fi definită ca o *creștere a radiațiilor, ca urmare a utilizării de către om a substanțelor radioactive*.

Radiațiile emise de substanțele radioactive sunt de trei tipuri:

- radiații *gamma*, constituite din unde electromagnetice de mare frecvență, foarte penetrante;

- radiații *beta*, compuse din electroni, a căror viteză de deplasare este apropiată de a luminii și pot pătrunde în țesuturile vii, până la mai mulți centimetri;

- radiații *alfa* încărcate pozitiv, care sunt nuclei de heliu, foarte puțin penetranți pentru țesuturile vii.

Din punct de vedere ecologic, sunt toxici în special derivații radioactivi ai elementelor simple ce intră în constituția fundamentală ai materiei vii: C^{14} , P^{32} , Ca^{45} , S^{35} , I^{131} . Aceștia pot fi încorporați în organism și reprezintă sursa de iradiere internă periculoasă, datorită proprietăților lor chimice analoge cu acelea ale compușilor naturali din organismele vii. Așa se prezintă Sr^{90} analog cu Ca și Ce^{137} analog cu K , care sunt cei mai periculoși radioizotopi eliberați în mediu ca urmare a îndepărtării deșeurilor radioactive și a recăderilor datorate exploziilor nucleare.

Surse de poluare radioactivă. Sursele artificiale de poluare radioactivă sunt de două categorii: controlate și necontrolate.

Cele controlate se referă la: acceleratorii de particule în scopul cercetărilor, generatoarele de raze X, aparate și instalații de uz casnic (radioterapeutică, aparate de televiziune), surse legate de reacții nucleare (reactoare nucleare bazate pe fisiune nucleară), radioizotopi utilizați în diverse laboratoare.

Sursele necontrolate se referă la: căderi radioactive rezultate din experiențele nucleare, deșeurii radioactive rezultate din activitățile economice și din cercetare.

Efectele poluării radioactive. Din punctul de vedere al modului de acțiune al radiațiilor, poluarea poate fi de două categorii:

1 – Poluare radioactivă directă, atunci când omul inhalează aerul poluat. Acest tip este provocat fie datorită accidentelor de la reactoarele nucleare sau uzinele atomo-electrice, fie printr-un război atomic. Se cunosc, până în prezent, aproximativ 170 de accidente nucleare serioase, dintre care cel de la Cernobîl este mai cunoscut și mai apropiat de noi.

2 – Poluare radioactivă indirectă – începe prin căderile radioactive din atmosferă și depunerea lor pe sol, pe culturile agricole etc. Aceste depuneri se concentrează în lungul lanțurilor trofice, după următorul traseu: aer → sol, culturi, ierburi și ape → animale → om.

Algele concentrează de 1000 de ori mai multe substanțe radioactive decât se află în apă, fitoplanctonul de 5.000 de ori, iar animalele acvatice le concentrează și mai mult. Plantele terestre le concentrează mai ales în frunze și tulpini, de aici pericolul pentru ierbivore, care le concentrează și mai mult, laptele fiind cel care vehiculează masiv aceste radiații. Moluștele bivalve de apă dulce concentrează de 100 de ori mai mult iod radioactiv față de concentrația din apă. Peștii dulci-coli, care se află în verigile superioare ale lanțurilor trofice, sunt de 20.000-30.000 de ori mai radioactivi decât apa în care trăiesc.

Fenomenul de concentrare se observă și în lanțurile trofice la capătul cărora se află păsările ihtiofage. Astfel, s-a constatat că P^{32} (în râul Columbia, SUA) a trecut de la concentrația de 1, din apă, la concentrația de 35 la nevertebratele acvatice (crustacee, insecte) și la concentrații de 7.500 în corpul rațelor.

Omul, ultima verigă a lanțului trofic, preia aceste elemente poluate ce pătrund în tubul digestiv după absorbția alimentelor animale și vegetale poluate radioactiv. Acest proces este posibil datorită fenomenului de substituție între elementele radioactive și cele de care organismul are nevoie. Așa, de exemplu, când pește-

le, legumele, laptele conțin chiar urme de Sr^{90} , vasele fixează o parte din acesta, confundându-l cu Ca . Așa se face că în oasele copiilor ce se hrănesc cu pește s-a găsit Sr^{90} în cantități mai mari decât la părinți. Acest pericol este cu atât mai mare, cu cât substanțele radioactive sunt remanente, organismul uman neputând distruge aceste elemente.

Efectele radioactivității asupra omului. S-a constatat că populația este supusă unei radiații naturale de 100-150 mrem (mremul fiind unitatea de radiații care produce aceleași efecte biologice ca și un roentgen de radiații X). Omul poate suporta o radiație de până la 1.000 mrem, însă Comisia Internațională de Protecție contra Radiațiilor a stabilit norma maximă admisibilă de 5.000 mrem/ind./an. Efectele fiziologice ale radiației ei se manifestă prin diverse tulburări: amețeli, dereglări intestinale ce pot merge până la decese. Efectele directe se manifestă prin arsuri diverse. De asemenea, radiațiile se comportă ca agenți cancerigeni sau mutageni. Mai întâi rezultă o alterare a cromozomilor, apoi o modificare a codului genetic.

Efectele genetice ale radiațiilor. Sunt dependente de doză, debitul dozei, tipul radiației, viteza diviziunii celulare, numărul cromozomilor, reversibilitatea leziunilor cromozomiale.

La nivel celular, efectele radiațiilor sunt foarte variate, ele determinând încetinirea sau blocarea diviziunii celulare, pierderea definitivă a capacității de diviziune și chiar moartea celulelor. Sub influența radiațiilor ionizante se produc diferite tipuri de restructurări cromozomiale, inversii, translocații, duplicații.

Radiațiile ionizante și biosfera. Prin contaminarea radioactivă a mediului, are loc pătrunderea substanțelor radioactive în organismele vegetale, animale și umane, producându-se un fenomen de iradiere internă, datorită prezenței unor izotopi radioactivi (I^{131} , Sr^{90} , Cs^{137}). Radiațiile afectează materialul biologic în mod variat, însă efectul cel mai critic este cel de la nivelul informației genetice, adică la nivelul ADN-ului. În mod natural, o parte din leziunile ADN-ului sunt reparate cu ajutorul unui echipament enzimatic complex din celula vie. Este vorba despre așa-numitul „proces reparator al ADN-ului”. O altă parte a leziunilor provoacă modificări în structura și numărul cromozomilor din celulă, precum și a genelor, astfel că celula vie suferă mutații sau, în cazul unor doze mari de iradiere, efectul acestora poate fi letal.

Leziunile la nivelul ADN-ului, provocate de radiațiile ionizante, au ca efect transformarea protooncogenelor în oncogene, fapt ce determină apariția de cancer. Inducția de cancer este primul efect somatic tardiv al radiațiilor. De asemenea, la femeile însărcinate, radiațiile ionizante determină, mai ales în primele luni de sarcină, modificări genetice la nivelul embrionilor și al fătului, care pot duce la apariția unor malformații la copiii nou-născuți.

Important este faptul că nu există doze-limită sub care radiațiile sunt total inofensive. Există numai doze de risc redus [14].

Astfel, prin infracțiunea prevăzută de art. 225 Cod penal, în ambele modalități ale ei, se tănuiește sau se prezintă intenționat date neautentice cu privire la impactul asupra mediului.

Conform art. 3 al Legii nr. 86 din 29.05.2014 privind evaluarea impactului asupra mediului [15], prin **impact asupra mediului** se înțelege schimbări directe sau indirecte ale mediului, provocate de realizarea unor activități planificate care afectează sau pot afecta atât sănătatea omului, cât și diversitatea biologică, solul, subsolul, apa, aerul, clima, landsaftul, bunurile materiale, patrimoniul cultural, precum și interacțiunea dintre factorii enumerați.

Principiul evaluării impactului asupra mediului înaintea demarării oricărei activități, care ar putea să aibă efect prejudiciabil, sau înaintea luării oricărei decizii de mediu, s-a născut în momentul în care omenirea a conștientizat că activitatea umană, și mai ales progresul fără precedent al tehnicii și tehnologiilor, au o influență negativă asupra naturii, influență care trebuia controlată sau, în unele cazuri, chiar oprită.

Sediul materiei în privința acestui principiu îl constituie, fără îndoială, **Convenția de la Espoo, 1991** și **Protocolul de la Kiev din 2003** referitor la evaluarea strategică de mediu.

Evaluarea impactului asupra mediului este nu numai o obligație, dar respectarea acesteia implică și buna vecinătate între statele riverane, precum și dreptul statului vecin de a nu i se aduce prejudiciu mediului propriu. Acest fapt este de natură să ne convingă și mai tare de interconstrucțiile care există între toate principiile de dreptul mediului.

În sfârșit, evaluarea impactului asupra mediului reprezintă una dintre cele mai utile metode de prevenire a repercusiunilor negative semnificative asupra naturii și exprimă imperativul introducerii variabilei ecologice în cadrul deciziilor adoptate de către state și organizațiile internaționale [16].

Declarația de la Stockholm, 1972, prevede, în Principiul 18, faptul că „este necesar să se recurgă la știință și tehnică pentru a descoperi, a evita sau a limita pericolele care amenință mediul înconjurător”. Este clar că această idee este încă departe de conceptul modern pe care îl analizăm, dar cu toate acestea nu putem să neglijăm tendința de evaluare a potențialelor efecte negative care există în această formulare, chiar dacă numai la nivel de declarație a unei conferințe internaționale.

Conceptul este mult mai bine precizat în **Carta Mondială a Naturii, 1982**, unde se arată, în partea II, pct.11, lit. b) și c) că „activitățile care pot perturba echilibrul naturii vor fi precedate de o evaluare a consecințelor, precum și de studii privind impactul asupra naturii, astfel încât să fie reduse la minimum efectele prejudiciabile” [17].

Un alt exemplu în acest sens este și **Actul Final de la Helsinki, 1975**, care prevede „obligația statelor de a dezvolta metodele de determinare a efectelor eventuale ale activităților tehnice și economice asupra mediului înconjurător” [18].

Mult mai explicită este **Directiva comunitară 85/337 asupra studiilor de impact**, care distinge în Anexa I asupra proiectelor care trebuie întotdeauna să facă obiectul unui studiu de impact, și în plus, impune obligația consultării publicului înainte ca proiectul să fie antamat [19].

Elementul de noutate pe care îl aduce **Convenția**

de la Espoo, 1991, constă în aceea că se afirmă necesitatea de a lua în considerare, în mod expres, factorii de mediu, la începutul oricărui proces decizional. Altfel spus, înainte de orice fel de decizie, proiectul sau activitatea respectivă trebuie trecute prin filtrul ecologiei, iar această obligație este una imperativă.

Prima modalitate de cooperare în direcția evaluării impactului asupra mediului, astfel cum aceasta este prevăzută de convenție, este notificarea statului vecin cu privire la oricare activitate care este susceptibilă să provoace un impact transfrontalier (art.3) [20].

În această notificare se includ informații privind activitatea propusă, precum și un termen în care statul potențial afectat trebuie să răspundă. Dacă acesta din urmă nu răspunde în termenul fixat sau răspunsul este în sensul neparticipării la procedura de evaluare a impactului asupra mediului, statul de origine are posibilitatea să decidă [21].

Statele au prevăzut, în majoritatea convențiilor internaționale încheiate, principiul evaluării impactului asupra mediului, începând chiar cu **Declarația de la Rio de Janeiro, 1992**, care prevede în Principiul 17 faptul că activitățile care pot avea un potențial efect negativ asupra naturii trebuie supuse, în prealabil, unui studiu de impact.

În același an, **Convenția de la Helsinki**, prevede în art.3 alin.(1) lit. h) obligația statelor de a elabora, adopta și implementa măsuri privind evaluarea impactului asupra mediului, în vederea prevenirii, controlului și reducerii poluării. Procedura evaluării impactului asupra mediului este prevăzută și de art.7 alin.(5) lit. f) din **Convenția de la Sofia, 1994**, care arată că aceasta se realizează în conformitate cu reglementările naționale și internaționale sau cu alte proceduri pentru evaluarea și aprecierea efectelor ecologice, procedurile în plan legislativ intern fiind foarte detaliate și având un caracter practic concret.

Conform art. 4 al Convenției de la Aarhus, în vederea asigurării accesului la informația ecologică:

1. Părțile vor asigura ca, în condițiile respectării următoarelor alineate ale prezentului articol, autoritățile de stat, ca răspuns la cererea de a prezenta informația ecologică, să prezinte publicului, în cadrul legislației naționale, această informație, în cazul existenței cererii și în conformitate cu subalineatul b) de mai jos, copiile actelor efective, ce conțin sau includ această informație:

a) fără necesitatea de a formula cointeresarea sa;

b) în forma solicitată, numai dacă:

(i) autoritatea de stat nu are motiv de a o prezenta în altă formă, în acest caz trebuie să fie indicat motivul, ce ar justifica prezentarea informației astfel; sau

(ii) informația nu a fost deja prezentată publicului în altă formă.

2. Informația ecologică, despre care se menționează în alin.(1) de mai sus, se prezintă în termene maxim restrânse, cel târziu peste o lună de la depunerea cererii, numai dacă volumul și complexitatea informației corespunzătoare nu justifică prelungirea acestei perioade până la două luni de la depunerea cererii. Autorul cererii este informat despre orice prelungire și motive ce ar justifica adoptarea acestei decizii.

3. *Cererea de prezentare a informației ecologice poate fi respinsă, dacă:*

a) autoritatea de stat, căreia i se înaintează rugămintea, nu dispune de informația ecologică solicitată;

b) cererea este neîntemeiată sau formulată într-un mod prea general; sau

c) cererea face obiectul materialelor, aflate la etapa de definitivare sau în cadrul corespondenței interne a autorităților de stat, în cazurile când o astfel de excepție este prevăzută de legislația națională ori de practica acumulată, dar în cazul acesta se va ține cont și de interesul publicului de a beneficia de această informație.

4. *Cererea privind prezentarea informației ecologice poate fi refuzată, dacă denunțarea acestei informații va influența, în mod negativ:*

a) confidențialitatea activității autorităților de stat în acele cazuri, când această confidențialitate e prevăzută de legislația națională;

b) relațiile internaționale, apărarea națională sau securitatea statului;

c) exercitarea justiției, posibilitatea persoanelor de a fi supuse unui proces judiciar echitabil sau capacitatea autoritarilor de stat de a efectua cercetări cu caracter penal sau disciplinar;

d) confidențialitatea informației comerciale și industriale în acele cazuri, când o asemenea confidențialitate este protejată de lege în scopul ocrotirii intereselor economice legitime. În acest cadru, informația privind evacuarea reziduurilor și care implică protecția mediului urmează a fi dezvăluită;

e) dreptul proprietății individuale;

f) confidențialitatea datelor despre persoane și/sau a arhivelor referitoare la persoana fizică, atunci când persoana respectivă nu a dat acordul de a prezenta publicului această informație, bazându-se pe reglementările legislației naționale;

g) interesele terței părți, ce prezintă informația solicitată, dacă această parte nu este legată de obligațiuni legitime de a proceda în așa mod, sau dacă această parte nu poate fi obligată să procedeze astfel și în cazul când această parte nu dă acordul la divulgarea materialului corespunzător; sau

h) mediul ambiant, la care se referă această informație, de exemplu, locurile de înmulțire a speciilor rare. Motivele menționate pentru refuz vor fi interpretate limitat ținând seama de interesul publicului în descoperirea acestei informații și de faptul dacă informația solicitată se referă la evacuarea reziduurilor în mediul înconjurător.

5. În cazurile când autoritatea de stat nu dispune de informația ecologică solicitată, această autoritate de stat în termene maxim restrânse informează autorul cererii despre autoritatea de stat, căreia, după opinia sa, poate fi adresată rugămintea de a prezenta informația, sau transmite această rugămintă acestei autorități, informând în mod corespunzător despre aceasta și autorul cererii.

Componenta infracțiunii este materială și se consumă în cazul survenirii consecințelor indicate în alin.(1) art. 225 CP:

a) îmbolnăvirea în masă a oamenilor;

b) pieirea în masă a animalelor;

c) decesul persoanei;

d) alte urmări grave;

sau în alin. 2 art. 225 CP: soldate cu decesul a două sau a mai multor persoane.

Privitor la consecințele prejudiciabile ale acestei infracțiuni, cum ar fi: îmbolnăvirea în masă a oamenilor sau pieirea în masă a animalelor, este necesar a porni de la *Criteriile de evaluare a situațiilor excepționale comunicate Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al Ministerului Afacerilor Interne ce le conține Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale*, conform cărora:

– *Îmbolnăvirea în masă a oamenilor* constă în îmbolnăviri contagioase ale oamenilor, epidemii, boli contagioase cu etiologie nedepistată la cel puțin 20 de persoane.

– *Pieirea în masă a animalelor* se stabilește nu numai după numărul animalelor pierite, ci se ține cont și de mărimea populației lor.

Astfel, acestea pot consta în îmbolnăvirea cu boli contagioase a animalelor agricole, care a dus la pierirea în masă a animalelor, inclusiv a celor sălbatice, când rata pieririi depășește media statistică de 3 și mai multe ori...

– *Alte urmări grave* sunt orice consecințe ce încalcă esențial securitatea ecologică (echilibrul ecologic), adică prezintă pericol pentru organismele vii, în același număr și a oamenilor.

Acestea pot consta și în atacarea plantelor agricole de boli și dăunători și pierirea în masă a plantelor.

În cazul decesului a două sau a mai multor persoane, acțiunile făptuitorului vor fi calificate în temeiul art. 225 alin.(2) CP.

Latura subiectivă se exprimă prin două forme de vinovăție: persoana tănuiește în mod intenționat sau prezintă date neautentice despre avariile cu poluarea excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului, și are atitudine de imprudență față de consecințele survenite.

Subiectul infracțiunii este special: persoana cu funcții de răspundere, persoana publică sau persoana cu demnitate publică ori persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală.

Astfel, subiecții acestor infracțiuni sunt speciali: persoanele indicate mai sus, însărcinate cu atribuții în materia protecției mediului înconjurător [22].

Subiect al infracțiunii poate fi și persoana juridică.

Unele clarități cu privire la subiecții acestei infracțiuni le conțin și unele legi.

Astfel, Legea nr. 1102-XIII din 6 februarie 1997 cu privire la resursele naturale [23] la art. 29 alin. (3) stabilește că *Guvernul, autoritățile administrației publice locale, organul de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător, precum și agenții economici*, prezintă regulat publicului informații veridice și accesibile despre activitatea din dome-

niul folosirii resurselor naturale și protecției mediului înconjurător.

Așadar, pornind de la aceste prevederi legale, conchidem că subiecți ai acestei infracțiuni pot fi persoanele însărcinate cu atribuții în materia protecției mediului înconjurător din cadrul Guvernului, autorităților administrației publice locale, organului de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător, precum și a agenților economici:

– Legea nr. 1440-XIII din 24 decembrie 1997 cu privire la radioprotecție și securitatea nucleară [24] în art. 11 lit. g) prevede că *Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale* trebuie să înștiințeze și să informeze autoritățile publice și populația despre pericolul accidentelor nucleare majore, despre producerea accidentului și despre situația excepțională creată de el;

– Legea nr. 1347-XIII din 9 octombrie 1997 privind deșeurile de producție și menajere [25] în art. 15 prevede că informațiile privind starea locurilor de depozitare a deșeurilor și impactul acestora asupra mediului și sănătății populației se prezintă de *autoritățile administrației publice locale, organele autorității centrale abilitate cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător și Ministerul Sănătății* la cererea întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, publicului și a mijloacelor de informare în masă, în modul stabilit de Guvern;

– Legea nr. 272-XIII din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă [26] în art. 3 alin. (2) prevede că una din atribuțiile *organelor centrale de specialitate și ale autorităților administrației publice locale în domeniul alimentării cu apă potabilă* constituie informarea operativă și veridică a consumatorului privitor la calitatea apei potabile.

Conform art. 2 al *Hotărârii Guvernului nr. 1076 din 16.11.2010 cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informației în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI* asigură colectarea, generalizarea și prezentarea la Guvern a informațiilor despre pericolul declanșării sau declanșarea situațiilor excepționale, precum și despre măsurile întreprinse în vederea prevenirii sau lichidării consecințelor situațiilor excepționale.

Alin. (3) al acestei *Hotărâri* obligă conducătorii mijloacelor de informare în masă publice, în cazul pericolului de declanșare sau al declanșării situațiilor excepționale, să ofere gratuit mijloace radioelectronice și sisteme de telecomunicații comisiilor pentru situații excepționale și subdiviziunilor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI pentru transmiterea oportună și operativă a informației ce ține de situațiile excepționale, conform destinației acesteia [27].

Convenția de la Aarhus, Danemarca (vezi *supra*), desfășoară mai pe larg subiecții acestor infracțiuni. Astfel, conform art. 2 al acestei Convenții, sunt responsabile de furnizarea informațiilor organele autorității de stat. „*Autoritate de Stat*” semnifică:

a) administrația la nivel național, regional și la alt nivel;

b) persoane juridice și fizice cu funcții adminis-

trative de stat prevăzute de legislația națională, aceste funcții incluzând obligațiuni concrete, activități sau servicii care se referă la mediul ambiant;

c) orice alte persoane fizice sau juridice care execută funcții sau obligațiuni de stat, sau prestează populației servicii, ce țin de problemele mediului înconjurător și se efectuează sub controlul autorității sau persoanei indicate la lit. a) sau b) de mai sus...

Această definiție nu include organele sau instituțiile care activează cu titlu legislativ sau judiciar.

Referințe:

1. Ratificată de RM prin Hotărârea Parlamentului din 7.04.1999. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, nr. 39.
2. Pușcaș V., Cobăneanu S. *Rolul Curții Constituționale în exercitarea dreptului la informație*. În: *Justiția Constituțională*, 2005, nr. 4, p. 9.
3. Hotărârea Curții Constituționale nr. 19 din 16 iunie 1998. Publicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 66-68 din 16 iulie 1998.
4. Osmochescu N., Negru B., Smochina A. ș.a. *Constituția Republicii Moldova. Comentariu*. Chișinău: Arc, p. 159.
5. Iancu Gh. *Drepturile fundamentale și protecția mediului*. București, 1998, p. 139.
6. Publicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 88-90 din 28.07.2000.
7. Publicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 44-46 din 21 mai 1998.
8. Publicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 60-61 din 2 iulie 1998.
9. Zamfir P. *Ghidul judecătorului în materia aplicării Convenției de la Aarhus*. Chișinău: Eco „Tiras”, 2010, p. 23-24.
10. Brânza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. 1. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 1229.
11. Aprobat prin Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 1076 din 16 noiembrie 2010.
12. *Monitorul Oficial al R. Moldova*, 6-12/44 din 01.01.2004.
13. Maruntelu N. *Poluarea chimică și sănătatea*. În: *Revista de informare profesională*. București, 2010.
14. Iliescu Iuliana. *Poluarea radioactivă*. București, 2010.
15. *Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr. 174-177/393 din 04.07.2014.
16. Mercure F., Sullivan J.E. Le principe de précaution en droit Canadien: une intégration tributaire de l'ordre économique international. În: *Revista română de drept al mediului*. An. III, nr. 2(6)/2005, p. 5-6.
17. Directiva CE 85/337/CEE, Anexa I, referitoare la Evaluarea impactului asupra mediului (EIM).
18. Popescu Dumitra. *Protecția mediului și exploatarea rațională a resurselor naturale*. În: *Principii și forme juridice ale cooperării economice internaționale*. Coord. Dumitra Popescu. București: Editura Academiei, 1979, p. 191-192, 206-207; Mesures communautaires concernant les viandes et les produits carnes (Hormones): Rapport du Groupe special, WT/DS 26/R et WT/DS 48/R; Rapport de l'Organe d'appel, AB-1997-4, WT/DS 26/AB/R et WT/DS 48/AB/R).
19. Romi Raphael. *Droit international et européen de l'environnement*. Paris: Domat, Montchrestien, 2005, p. 43-44; *Carta Mondială a Naturii*, partea a III-a, cap. 1.5.1.
20. *Carta Mondială a Naturii*, partea a III-a, cap. 1.5.1.
21. Art. 19 pct. 1) din Tratatul Cartei Energiei.
22. Osmochescu N., Negru B., Smochina A. ș.a. *Constituția Republicii Moldova. Comentariu*. Chișinău: Arc, p. 159.
23. Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 40 din 19 iunie 1997.
24. *Ibidem*, nr. 24-25 din 19 martie 1998.
25. *Ibidem*, nr. 16-17 din 5 martie 1998.
26. *Ibidem*, nr. 39-41 din 22 aprilie 1999.
27. Publicat în: *Monitorul Oficial*, nr. 227-230 din 19.11.2010, art. 1191.